

(19.3.1986)

21.5.1986

П а м е т н а з а п и с к а

По внушение на българската страна на 19 март 1986 г. във Варшава се състоя разговор между министрите на външните работи на НРБ и СРР Петър Младенов и Илие Въдува, на който бяха обменени мнения по извършената работа във връзка с българо-румънската инициатива за превръщане на Балканите в зона, свободна от химическо оръжие.

Румънският министър информира, че съгласно договореността между другарите Тодор Живков и Николае Чаушеску, румънската страна е връчила Декларацията-призив на всички балкански страни. Правителствата на Турция, Югославия и Албания са дали писмен отговор. От Гърция има устен отговор, даден от името на Папандреу пред румънския посланик в Атина. Въдува изрази лично мнение, че гръцката страна е възнамерявала да отговори писмено по време на отложеното посещение на Папандреу в Букурещ.

Получените отговори се различават съществено. Турция се отнася с резерви към предложението. Такива има и от страна на Албания, но Югославия и Гърция ценят инициативата и са готови да вземат участие в следващите стъпки. Резервите на Турция се свеждат до това, че подобни въпроси могат да се решат само глобално. Албания е изтъкнала, че няма химическо оръжие и не възнамерява да произвежда и настанява такова на своя територия. Освен това подобни проблеми можели да се решат само в рамките на Европа. Близка е позицията и на Югославия, която свързва идеята с напредъка на Женевските преговори.

Въдува съобщи, че документа е връчен в Женева, Стокхолм и на около 35 държави. Болшинството страни са дали положителна оценка на предложението. Гледат на него като на принос за ликвидиране на химическите оръжия. Той съобщи, че др. Чаушеску следи с внимание отговорите на страните. Общ елемент е, че никоя от балканските страни няма и не желае да получи химическо оръжие. След получаване на писмени отговори от Гърция можело да се договорим за следващите стъпки.

Като благодари за информацията, др. Петър Младенов оцени отзивите в различните страни като израз на положителната оценка, която се дава на тази добра идея. Мнозинството правителства, обществени и други организации подкрепят предложението. То намери единодушна поддръжка и тук, на заседанието на КМИД на Варшавския договор. Тази инициатива се вписва в общата ни мирна програма.

Др. Младенов подчерта, че ще информира лично др. Тодор Живков за хода на работата и помоли Въдува да предаде на др. Чаушеску, че лично др. Живков следи отблизо този въпрос.

Коментирайки наличната информация, др. Младенов подчерта, че не сме очаквали незабавно положително решение на въпроса. Имаме опит от работата по създаването на безядрена зона на Балканите. Позицията на Турция не ни удивлява - това е позицията на НАТО. Но това не бива да бъде пречка за забавяне на нашата по-нататъшна дейност. Обстоятелството, че Албания все пак отговори е нещо. Гърция първа откликна положително. Разпространяването на документа в ООН и по другите канали добре ни представя. Вижда се навсякъде, че ние не само издигаме съвместно идеята, но и внасяме своя

конкретен принос за нейното разясняване и реализиране.

Какво по-нататък би следвало да правим? Нужно е да продължим подготвителната работа. Едва ли е необходимо сега да говорим за среща на високо равнище, но ние предлагаме да се свика среща на правителствени експерти от балканските страни. Ще участвуват тези, които желаят. Ако някой не изпрати експерти, не е толкова страшно. Ние желаем тук да бъдем наясно. Не си представяме зоната без Турция. Но-друго е положението с Албания. Но да проведем среща за обсъждане на идеята, ние можем и трябва, даже ако някой не вземе участие в нея. Ако по-късно се присъединят ще бъде добре.

Къде да стане срещата? Ние не бихме възразили първата среща да стане в Букурещ, откъдето бе провъзгласена инициативата и стана официалното връчване на декларацията. Освен това нашите отношения с Турция понастоящем не са цветущи. Ако срещата стане в Букурещ, това обстоятелство няма да може да бъде използвано като претекст за отказ от участие.

Др. Младенов предложи също да не се много протака тази работа. Ако румънската страна е съгласна, ние не бихме възразили, каза той, срещата да се състои никъде в средата на юни.

Др. Вьдува прие за сведение изказаните от др. Младенов съображения. Ние, каза той, също не мислим, че трябва да се бавим много със срещата на експерти.

София, 21 май 1986 г.

Изготвил:

